

формування світоглядної позиції та визначають особистісний смисл діяльності майбутнього фахівця у процесі професійної підготовки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Боришевський М. Дорога до себе: Від основ суб'єктності до вершин духовності: монографія. К. : Академвидав, 2010. 416 с.
2. Максимчук Н. Змістовні характеристики ціннісних орієнтацій майбутніх педагогів. *Творча спадщина Г.С.Костюка та сучасна психологія. До 100-річчя від дня народження академіка Г.С.Костюка*. Матеріали III з'їзду Товариства психологів України. К., 2000. С.117-119.
3. Радчук Г. К., Андрійчук І.П. Психолого-педагогічні умови гармонізації Я-концепції майбутніх практичних психологів. Методичні рекомендації для викладачів вищих навчальних закладів та практичних психологів освіти. Тернопіль, 2002. 48 с.

Кристина ЯНДОЛА

*Викладач кафедри психології та педагогіки Харківського національного університету Повітряних Сил ім. І. Кожедуба,
Харків, Україна
yandola-k@ukr.net*

ГУМАНІЗАЦІЯ ТА ГУМАНІТАРИЗАЦІЯ ВИЩОЇ ВІЙСЬКОВОЇ ОСВІТИ

Суспільно-політична ситуація, яка склалася в Україні як ніколи загострила проблему підвищення якості та ефективності вищої військової освіти, адже саме вона є запорукою підготовки сучасного військовослужбовця як гаранта територіальної цілісності та незалежності держави.

Концепція трансформації вищої військової освіти передбачає «формування сучасної моделі професійної військової освіти, що забезпечує підготовку військових фахівців на основі їх безперервного професійного розвитку, враховує загальні тенденції розвитку системи національної та міжнародної безпеки, зміни принципів та способів ведення збройної боротьби, нові вимоги до якості військової освіти, формування доброчесності на основі стандартів НАТО. Професійна військова освіта культивує розвиток військового лідера шляхом надання широкого спектру професійних знань та розвитку креативного мислення упродовж військової кар'єри» [1].

Однак формування військовослужбовця як професіонала передбачає його всебічний розвиток: духовний, культурний, етичний, естетичний, моральний.

На жаль, досвід російсько-української війни щодня надає нам значну кількість прикладів порушення норм ведення війни, норм міжнародного гуманітарного права, Женевських конвенцій. Внаслідок чого експертами фіксуються випадки катувань, знущань, страт з боку країни-агресора мирного населення та військових полонених. Російська армія під гаслом створення «руського мира» повністю знищує розуміння таких цінностей як «життя», «людина», «цінність», «мир» тощо.

Тому вважаємо, що трансформація вищої військової освіти має ґрунтуватися на принципах гуманізації та гуманітаризації.

Гуманізація освіти, що полягає в утвердженні людини як вищої соціальної цінності, у найповнішому розкритті її здібностей та задоволенні різноманітних освітніх потреб, забезпеченні пріоритетності загальнолюдських цінностей, гармонії стосунків людини і навколишнього середовища, суспільства і природи; гуманітаризація освіти, що покликана формувати цілісну картину світу, духовність, культуру особистості, Якщо гуманізація спрямована на ствердження людяності, то гуманітаризація на пізнання людини, ствердження духовних цінностей, виплеканих рідною історією, як першооснови мети та змісту освіти, вироблення нового способу мислення, дотримання вимог Конституції України, Військової присяги, військових статутів, традицій українського війська, Кодексу честі офіцера Збройних Сил України [2].

Гуманізація вищої військової освіти означає забезпечення військовослужбовців освітою, яка враховує їхні потреби та інтереси, а також розвиває soft-skills. Вона включає підвищення рівня знань про міжкультурну комунікацію, розуміння різних культур, традицій та мов, що допомагає здобувачам вищої військової освіти взаємодіяти з іншими культурами та підтримувати міжнародну співпрацю.

У результаті гуманізації та гуманітаризації військової освіти курсанти отримують більш повну підготовку, що включає не тільки військові навички, а й глибокі знання гуманітарних та соціальних наук, які допомагають їм краще розуміти світ та взаємодіяти з ним, розвивати критичне мислення, сприятимуть формуванню етичних та моральних цінностей, підвищенню рівня професійної компетентності, вмінню працювати в команді та розвивати соціальну відповідальність. Гуманізація військової освіти передбачає включення питань гендерної рівності в навчальні програми, що допомагає знизити статеві стереотипи та забезпечити рівні можливості для чоловіків та жінок у військовій сфері.

Гуманізація та гуманітаризація військової освіти мають на меті створення військових лідерів, які розуміють значення прав людини, збереження природи та зміцнення миру.

Важливим аспектом гуманізації військової освіти є створення умов для саморозвитку військовослужбовців, що полягає в наданні можливості пройти курси підвищення кваліфікації та розвивати власні здібності.

Гуманізація та гуманітаризація військової освіти сприятиме створенню нової генерації військових лідерів, які володіють не лише військовими знаннями, а й мають глибоке розуміння соціальних та етичних аспектів сучасного світу.

Провідна роль в гуманізації вищої військової освіти належить науково-педагогічним працівникам та офіцерам-педагогам. Саме вони мають прищепити такі цінності як:

Патріотизм та служіння Батьківщині - воєнна професія передбачає відданість та готовність віддати своє життя за свою країну.

Чесність - воєнна професія передбачає високу моральну та етичну відповідальність. Військовослужбовці повинні дотримуватися вищих стандартів чесності та чеснот.

Лідерство - військова професія вимагає високого рівня лідерства та управлінських навичок. Воєнні керівники повинні бути прикладом для своїх підлеглих та забезпечувати ефективне управління.

Професіоналізм - воєнна професія потребує високої майстерності та знань з різних галузей, таких як тактика, стратегія, комунікація та технічні знання.

Самовдосконалення - військовослужбовці повинні постійно працювати над своїм професійним розвитком та навчанням, щоб забезпечити високий рівень готовності до будь-яких викликів і ситуацій.

Ці цінності допомагають створити військову культуру, яка сприяє забезпеченню безпеки і захисту країни, а також підвищує професійний рівень військовослужбовців.

ЛІТЕРАТУРА

1. Концепція трансформації системи військової освіти. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 15 грудня 1997 р. № 1410 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2022 р. № 1490) URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/uriad-ukhvalyv-kontseptsiu-transformatsii-sistemy-viiskovoi-osvity-za-standartamy-nato>
2. Стасюк В.В. Гуманізація та гуманітаризація вищої військової освіти: вимоги сьогодення. *Вісник Національного університету оборони України*. 2013. 1 (32). С. 155-160.